

Kleons indlæg i Mytilene-debatten

Taler

Kleon fra Athen
General

Sted

Athens folkeforsamling

Omstændigheder

Athenernes møde om Mytilenes skæbne.

{37} “Jeg har ganske vist ved mange tidligere lejligheder konstateret, at demokrati er en ubrugelig konstruktion til at regere et imperium med, men det har dog aldrig stået mig klarere end nu, hvor I er ved at fortryde jeres beslutning om Mytilenes skæbne. [2] I har ingen grund til frygt eller mistanke til hinanden i jeres daglige liv, og derfor har I den samme indstilling over for vores allierede; og hvadenten I lader jer besnakke af argumenter til at begå fejl eller bevæge af klynkeri til at gøre dem indrømmelser, kan I åbenbart ikke forestille jer, at den slags blødsødenhed er særdeles farlig for jer selv og alligevel ikke skaffer jer nogen som helst taknemmelighed fra dem. I tænker slet ikke på, at jeres herredømme faktisk er et tyranni, at jeres undersætter kun ufrivilligt finder sig i det og hele tiden konspirerer mod jer, og at I ikke sikrer jer deres lydighed på grund af de opmærksomheder, I måtte gøre dem til skade for jer selv, men på grund af den dominans I har etableret over dem på basis af jeres egen styrke snarere end popularitet.

[3] Men det værste af alt er dog, hvis ingen af vore beslutninger får lov at stå urokket, og hvis vi ikke kan indse, at en stat, hvor lovene er i kraft, selvom de måske ikke er perfekte, er stærkere end en, hvor lovene nok er gode, men bare ikke bliver respekteret; at sund sans i forbindelse med mangel på uddannelse er langt mere gavnligt end udspekulerethed uden nogen som helst moral, og at helt almindelige mennesker i reglen forvalter deres stater bedre end de lidt for intelligente. [4] De intelligente vil nemlig gerne fremstå klogere end lovene og vinde enhver offentlig debat, som om de ikke kunne finde andre sammenhænge at udstille deres intellekt i; og deres tåbeligheder ender for det meste med at styrte staten i ulykke. Folk, der ikke har alt for høje tanker om deres egen intelligens, er helt på det rene med, at lovene er klogere end dem selv, og de bilder sig ikke ind at være særligt gode til at finde svagheder i slebne debattørers

argumentation; men da de altså snarere optræder i rollen som upartiske domsmænd end som konkurrenter, lykkes tingene i reglen for dem. [5] Sådan bør vi også optræde: vi må ikke lade os forlede af en duel på intelligens og udspekulerethed til at give jer – folket – råd, der er i modstrid med vores egentlige mening.

{38} Hvad mig selv angår, er jeg stadig af samme mening; og jeg undrer mig for det første over de folk, der foreslår at tage mytilenernes skæbne op til fornyet debat og dermed forårsager en udsættelse, der snarere er til fordel for de skyldige – for på den måde når den skadelidtes vrede mod forbryderen jo at køle af, når han skal øve gengæld; når gengældelsen derimod følger tættest muligt på selve begivenheden, svarer den bedst og mest fyldestgørende til forseelsen. For det andet undrer jeg mig over, hvad det dog kan være for en mand, der vil opponere imod mit synspunkt og påstå at kunne godtgøre, at mytilenernes forbrydelser i virkeligheden er til gavn for os, mens vores ulykker er til skade for vore allierede!

[2] Det er jo indlysende, at en, der gør forsøget, enten må have så stor tiltro til sine talegaver, at han kan forsøge at påvise, at I slet ikke har truffet de beslutninger, der helt åbenlyst var enighed om – eller også må han være lokket af personlig gevinst til at forsøge at føre jer bag lyset med sine omhyggeligt polerede og besnærende argumenter. [3] I den slags konkurrencer giver staten sejrsprisen til andre, men det er den selv, der løber risikoen derved. [4] Og det er jer, der er skyld i det, I som organiserer disse forkvaklede konkurrencer! I er vant til bare at være tilskuere til taler og publikum til de egentlige handlinger. Hvis bare en dygtig taler advokerer et eller andet fremtidigt projekt, betragter I det på den baggrund uden videre som muligt; og jeres vurdering af det, der allerede er sket, baserer I ikke så meget på de fakta, I kan se med jeres egne øjne, som på hvad I hører fra nedrakkere, der forstår at belægge deres ord. [5] I tager prisen for at lade sig snøre af nye og overraskende argumentationsmåder, og også for at nægte at rette jer efter det gennemprøvede og godkendte; for I er altid slaver af, hvad der netop nu er anderledes og spændende, og foragtere af det tilvante.

[6] Enhver af jer ville ønske, at han selv havde evnerne til at være taler og fremsætte sådanne forslag, men i mangel af bedre må I konkurrere med dem, der faktisk fremsætter dem, ved ikke at virke langsomme i opfattelsen af argumentationen, ved at applaudere en skarp pointe, næsten før den er fremsat, og ved jeres iver efter at være på forkant med argumentationens gang – og ved jeres langsomhed i at overskue konsekvenserne af den. [7] Det er næsten, som

om I søger efter en anden virkelighed end den, vi lever i, uden dog af den grund at forstå de faktiske omstændigheder ordentligt. I ligger rent ud sagt under for alt, hvad der er spændende at lytte til, og I minder mere om folk, der sidder som publikum til sofistoptrædener end folk, der drøfter deres stats affærer.

{39} Det er den opførsel, jeg forsøger at vænne jer af med ved at vise jer, at

Mytilene har gjort os større uret end nogen anden enkeltstående bystat. [2] Jeg kan måske godt tilgive dem, der falder fra, fordi de ikke kan udholde jeres herredømme, eller fordi de er blevet tvunget til det af fjenden. Men når der er tale om folk, der bor på en ø og har forsvarsværker og ikke har nogen grund til at frygte vores fjender undtagen til søs, hvor de for øvrigt selv er godt beskyttet mod dem i kraft af deres egen flåde af trierer, og som oven i købet har beholdt deres selvstyre og har nydt den højeste anseelse hos os – kan man så komme udenom, at der ikke er tale om løsrivelse (for løsrivelse forudsætter jo, at folk har været undertrykt med magt), men reelt om sammensværgelse og væbnet opstand? Har de ikke prøvet på at udslette os ved at slutte sig til vore argeste fjender? Det er da endnu værre, end hvis de på egen hånd havde skaffet sig den fornødne styrke og så havde ført åben krig imod os.

[3] De tog ikke ved lære af den skæbne, der var overgået de naboer, der allerede havde revet sig løs fra os og var blevet besejret; og den lykkelige tilstand, de netop da befandt sig i, fik dem heller ikke til at tøve med at slå ind på en yderst farlig kurs. De blev overmodige i deres tillid til fremtiden; og med forhåbninger, som overgår deres formåen, men ikke engang står mål med deres ambitioner, har de erklæret os krig. De har altså fundet det passende at sætte magtanvendelse over retfærdighed og valgt akkurat det øjeblik til at angribe os, hvor de mente at kunne få held med deres forehavende – uden at have lidt nogen overlast fra vores side. [4] Når en stor lykke særlig pludseligt og uventet tilsmiler en stat, får dette den gerne til at få for høje tanker om sig selv. For det meste er folk tryggere med et rimeligt mål af succes end med et helt ekstraordinært, og det er på en måde lettere for dem at holde ulykken på afstand end det er at bevare lykken konstant.

[5] Vi burde for længe siden være holdt op med at give Mytilene privilegier frem for andre, så ville deres indbildskhed ikke have vokset sig så voldsom: det er normal menneskelig adfærd at foragte tjenstvillighed og beundre en urokkelig attitude. [6] Derfor skal de også nu straffes i et omfang, der svarer til deres

forbrydelse. Og her må I ikke lægge ansvaret hos oligarkerne alene og så frikende det brede folk: de var alle sammen lige gode om at konspirere mod jer, også dem, der kunne være kommet til jer og nu atter sidde i sikkerhed i deres by. I stedet mente de, at det var sikrere at slutte sig til oligarkerne og tage chancen sammen med dem, og derfor var de også sammen om løsrivelsen.

[7] Tænk også på konsekvenserne i forhold til resten af vore allierede: hvis I virkelig har tænkt jer at taksere det til samme straf at rive sig løs tvunget af fjenden og at gøre det af egen fri vilje, tror I så virkelig, der er en eneste, der ikke vil bruge det tyndest tænkelige påskud til at rive sig løs, når præmien for succes er frihed og straffen for fiasko den rene bagatel? [8] Og i mellemtiden er vi så nødsaget til at risikere vore liv og finanser imod hver eneste stat; og i de tilfælde, hvor det lykkes for os, overtager vi en ren ruin og bliver således for fremtiden afskåret fra at opkræve den tribut, vi baserer vores styrke på, mens vi i tilfælde af fiasko føjer endnu en fjende til dem, vi har i forvejen, så vi kan bruge den tid, vi skulle bruge på at kæmpe mod vore nuværende fjender, på at bekriige vore egne allierede.

{40} Vi bør derfor ikke udstrække noget som helst håb til dem om at tilgivelse kan sikres ved ord eller købes for penge, fordi det er 'menneskeligt at fejle'. De har nemlig ikke skadet os ufrivilligt; nej, de har konspireret mod os med vilje og vidende. Og der kan kun være tale om tilgivelse for det, som man ikke har gjort af egen fri vilje. [2] Jeg for min part kæmpede tidligere indædt, og kæmper stadig, for at holde jer fra at omstøde det, der én gang er vedtaget. I må ikke begå de tre fejl, som er så ekstremt skæbnesvangre for enhver imperiemagt: medlidenhed, afhængighed af at lytte til argumenter, og anstændighedsfølelse. [3] Medynk er nemlig rimeligt i et gensidigt forhold mellem ligesindede, ikke over for folk, der aldrig selv vil vise nogen medlidenhed, og som uundgåeligt befinder sig i en tilstand af konstant fjendskab med os. Og de talere, der underholder os med deres argumentationskunst, kan jo afholde deres konkurrencer i andre, mindre afgørende sammenhænge, ikke i dem hvor staten må betale en høj pris for en kort fornøjelse, mens de selv kan høste en nydelig belønning for deres nydelige ord. Og anstændighedsfølelse er det på sin plads at udvise over for dem, der også i fremtiden vil være vore loyale venner, ikke over for folk, der bliver sig selv lig og er mindst lige så meget vore fjender som før.

[4] Lad mig opsummere helt kort: hvis I følger mit råd, vil I på én gang behandle mytilenerne, som de har fortjent, og tilgodese jeres egne interesser.

Hvis I træffer nogen anden afgørelse, gør I ikke så meget *dem* en tjeneste som fælder dom over jer selv. For hvis det var rigtigt af dem at rive sig løs, må jeres herredømme over dem vel være forkert. Hvis I derimod gør krav på at herske over dem uden skelen til, hvad der er passende, så er I minsandten også nødt til at se bort fra ret og rimelighed og straffe dem i overensstemmelse med jeres egne interesser – eller også må I opgive jeres imperium, så I risikofrit kan give den som filantroper.

[5] I jeres egen sikkerheds interesse må I insistere på den samme straf, som de havde tiltænkt jer. I må ikke, nu I har overlevet anslaget, fremstå som mindre følsomme over for smerte end konspiratorerne selv. Tænk bare på, hvad de sikkert ville have gjort ved jer, hvis de havde vundet – især da det jo var dem, der tog initiativet. [6] Det er typisk dem, der gør andre fortræd uden nogen som helst grund, som går til ekstremer for at udslette modstanderen totalt, fordi de fornemmer faren ved at lade ham overleve: de ved udmærket, at den, der overlever et uprovokeret angreb, er en bitrere fjende end en modstander på lige vilkår. [7] Forråd derfor ikke jer selv. Tænk tilbage, så tæt på I kan, på jeres følelser til at begynde med, hvordan jeres første og eneste prioritet var at undertvinge Mytilene. Udøv jeres gengældelse *nu*, uden at give efter for en forbigående svaghed og uden et eneste øjeblik at glemme den fare, der svævede over jeres hoveder. Giv dem den straf, de har fortjent, og statuér et umisforståeligt eksempel for vore andre allierede på, at straffen for løsrivelse er døden. Når dén lektie først er lært, vil I ikke i samme grad blive nødt til at negligere fjenden for at have hænderne frie til at kæmpe mod jeres egne allierede.”

{41} *Det var, hvad Kleon sagde.*

Kilde

Adam Schwartz' samlede oversættelse af Thukydids historie (under udarbejdelse)

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Debattale, Taler fra Antikken (7. årh. fvt. til 6. årh. evt.)

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kleons-indlaeg-i-mytilene-debatten-428-f-v-t>